

jinde a za jiným účelem, než didaktickým, uveřejněnými, trpí jednotná stavba díla aspoň po stránce esthetické, zdá se nám nesporno. Výhoda nynějšího zpracování v tom spočívající, že i pojednání po různu roztroušená a často těžko dostupná se čtenáři na příslušném místě systému uvádějí, je značně ztenčena tím, že L. opomenul citáty z jiných spisů vzaté v kontextu zvláště vyznačiti. Poněvadž literární činnost Merkelova, z níž doplňky jsou čerpány, zaujímá dobu téměř třiceti let, a tož doby ve vývoji vědy trestní nad jiné pohnuté, jest čtenář, jenž by chtěl stopovati historickou souvislost mínění Merkelových, přece nucen vyhledati si původní prameny, aby právě zjistil, co z toho, co L. jako mínění Merkelovo uvádí, v té neb oné době, pod vlivem té neb oné vynikající cizí publikace vzniklo, neb na jinou, cizí literární produkci působilo, neb působiti mohlo.

Nehledíme-li však k tomu nedostatku, jest publikaci L. vítati, poněvadž činí i modernímu čtenáři, jemuž nejde právě o historickou souvislost, učení Merkelovo opět snadno přístupným.

Publikaci dodává zvláštní ceny obšírný úvod, v němž L. význam Merkelův pro vývoj německé vědy trestní správně oceňuje, čímž poskytl též cenný příspěvek k dějinám vědy trestní v druhé polovici XIX. století vůbec.

Kallab.

Soudní řízení.

Dr. jur. Heinrich Lehmann: Der Processvergleich. (Abhandlungen zum Privatrecht und Zivilprocess des deutschen Reiches, XXII. Band, 1. Heft), München, 1911, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, Oscar Beck. (250 str.)

Není vítanějšího a jednoduššího způsobu odklizení sporu mezi dvěma osobami vypuknuvšího než když rozvaděné strany od své žádosti, aby soud při jejich rozsudkem rozhodnul, upustí a samy na smírném uklizení sporu se dohodnou. Forma takového skoncování sporu je vítanou nejenom stranám, jimž ušetřeno bývá hořké často vědomí prohry, nýbrž i soudu, jenž zbaven je povinnosti při rozsouditi, jakož i státu, jehož zájmům nejlépe hovoří, když na místo sváru a rozvaděnosti nastoupí mezi občany jeho mír.

Byl-li smír soudní označen jako „nejjednodušší“ způsob odklizení sporu, dlužno tuto vlastnost jeho blíže vymeziti. Jednoduchost tato je totiž jaksi jen povrchní, se zřetelem na přímý účinek, jež jeví na rozpoutaný spor, čině mu konec. Ale smír soudní nelze nazvati institucí jednoduchou a průhlednou se zřetelem na vlastní podstatu jeho. Skrývá v sobě plno zárodků právních otázek velmi sporných a definitivně dosud nerozřešených. Příspěvek k orientaci o otázkách těchto, ale také příspěvek ku řešení jejich — a to, jak hned zpředu říci lze, příspěvek cenný — podává spis svrchu označený.

Všeobecnou předností spisu je, že vystihnouti hledí podstatu soudního smíru se zřetelem na zájmy stran i státu a bedlivým jich uvažováním, že neopouští sice půdu platného práva a neignoruje předpisů jeho, ale hledí z nich přihlížením ku praktickým účelům právního řádu vyvoditi nové poznatky. Po stručném přehledu historickém, v němž přihlíží ku

smíru v právu římském, langobardském, kanonickém a obecném, přechází autor ku vylíčení smíru soudního v platném právu německém.

Tu (str. 42—48) zkoumá především otázku, je-li soudní smír smlouvou stran, jež také formálně spor končí. Že smír tento může býti smlouvou, již se materiálně, věcně, spor odklízí, pochybovati nelze. Ale pochybným je, obmezuje-li se tu účinnost smíru na toto materiální odklizení sporu, či jeví-li i formální účinky odklizení sporu, tedy zejména zánik litis pendece. Spisovatel dochází k tomu, že sice doslov zákona nikde nenutí k tomu, aby byl smíru přiznán účinek skončení sporu, aniž lze říci, že je účinek tento nutnou podmínkou nebo důsledkem plného provedení nějakého ustanovení zákonného, ale má za to, že přiznání tohoto účinku je proto odůvodněno, že znění zákona možnost jeho připouští a vážné vnitřní důvody pro přiznání tohoto účinku mluví. Možnost dalšího trvání sporu i po smíru soudním nevyhovuje ani zájmům stran ani státu, neshoduje se však ani s vůlí stran ani s vůlí zákona, jenž k uzavření smíru pojí tytéž účinky, jako k definitivnímu vyřízení sporu, totiž účinky vykonatelnosti a úpravu břemene útrat.

V otázce však, stačí-li ku podstatě smíru jenom holá úmluva směřující k ukončení sporu bez současné úpravy právních vztahů stran, či, je-li zapotřebí také, aby i tyto právní poměry stran došly soudním smírem úpravy, kloní se spisovatel k mínění, dle něhož nestačí k podstatě smíru pouhá úmluva formálního ukončení sporu bez současné úpravy hmotných poměrů právních. Rozhodny jsou mu zase důvody účelnosti, zejména že při smíru běží o trvalé skončení sporu, nikoli o pouhé dočasné odklizení sporu s možností opětného zahájení. Tam, kde strany umluví prostě konec sporu bez úpravy vzájemných vztahů právních, není možnost opětného sporu vyloučena; v tomto případě vyhovuje však zájmům stran i procesní hospodárnosti klid řízení, nikoli skončení sporu.

V dalším odstavci (str. 54—77) zkoumá autor podrobně otázku, předpokládá-li procesní smír vždy věcnou úpravu hmotněprávních poměrů stran, jež by se tedy dala povždy smlouvou povahy materiálněprávní k odstranění sporu směřující, či stačí-li k pojmu procesního smíru, když budou toliko procesní vztahy stran smlouvou procesně účinnou na nový základ postaveny, takže by smírem byly všechny úmluvy stran sloužící k vyřízení sporu a činící rozsudek zbytečným, nehledě k jejich obsahu materiálnímu. Spisovatel podrobným rozborem smluv o uznání a vzdání se, o zpět vzetí žaloby a t. zv. vzájemných prohlášení spor vyřizujících (beiderseitige Erledigungserklärungen) dochází k výsledku, že z těchto smluv nedá se dovoditi čistě procesního charakteru smíru procesního. Pokud jde zejména o smluvené ve sporu uznání nebo vzdání se, dochází autor k úsudku, že uznání a vzdání se jako jednostranné úkony procesní mají toliko účinek procesní: tvořiti podklad rozsudku; účinek hmotněprávní mohou míti toliko nepřímou, totiž rozsudkem na jich základě vydaným. Důsledkem toho nemohou uznání a vzdání se ani ve formě smluvené více účinků způsobiti, mají-li svou procesní povahu podržeti. Vyhovují-li podmínkám smluv

o uznání nebo vzdání se právem občanským stanoveným, tvoří ovšem přímo nový podklad hmotněprávní a činí rozsudek zbytečným. Pak ale tvoří tyto smlouvy novou úpravu hmotněprávní, nejsou tedy čistými smlouvami procesními. Podobně při smlouvě o zpět vzetí žaloby usuzuje spisovatel, že smlouvě této lze přikládati povahu smíru jenom potud, pokud se jí upravuje i otázka nákladů soudních; pak ale nemáme co činiti s čistě procesně účinnou smlouvou, nýbrž se smlouvou, jejíž účinky zasahují i v obor práva hmotného, takže nelze ani ze smíru, obsahujícího zpět vzetí žaloby, dovozovati pro smír povahu čistě procesní. Stejně negativní je výsledek, k němuž spisovatel dochází přihlížeje ke sporům s předmětem povahy procesní (t. zv. Processprocesse), jejichž spornost nepopírá, aniž k otázce této vlastní stanovisko zaujímá; neboť i zde procesní smír vztahovati se může toliko na materiální právní poměry, jež tvoří nepřímý předmět sporu.

Ačkoli jsou ve všech těchto případech výsledky pro názor, že smír může býti povahy čistě procesní, nepříznivé, dochází přece autor jinou cestou k poznání, že tento názor je správný. Z §u 876 něm. c. ř. s., jenž připouští v řízení rozvrhovém ve případech odporu ujednání účastníků a přiznává mu způsobilost sloužiti za podklad k opravě rozvrhovacího plánu (srv. § 213 II., 214 II. r. a k. ex. ř.), usuzuje autor, že smír může býti smlouvou čistě procesní, totiž takovou, jejíž účinky jsou omezeny na vztahy procesní. Učení, dle něhož smír jen proto spor končí, že staví hmotněprávní vztahy na nový základ, prohlašuje tedy za nesprávné. K podstatě smíru náleží jenom to, že nově upravuje vztahy, jež jsou přímým nebo nepřímým předmětem sporu, vracení se k sporným bodům vylučuje, rozsudek činí zbytečným a spor končí. Jde-li ve sporu o vztahy materiálněprávní, může se tato nová úprava státi toliko smlouvou podle hmotného práva účinnou, jde-li však o vztahy povahy procesní, může se sice tato úprava také státi zpravidla jenom smlouvou hmotněprávní, stavící poměry hmotněprávní, nepřímý předmět sporu tvořící, na nový základ, ale výmínečně může se tu státi tato úprava i smlouvou čistě processualní, upravující bezprostřední předmět sporu. Vzhledem k tomu definuje autor procesní smír jako smlouvu, jež přivodí konec sporu proto, že staví sporné vztahy stran hmotně či procesněprávní, tvořící přímý či nepřímý předmět sporu, na nový podklad za účelem odklizení sporu.

V dalších vývodech přihlíží však autor jenom ku smíru ve sporech s předmětem soukromoprávním. Zde jeví se smír procesní, poněvadž upravuje soukromé právní poměry stran, nejenom smlouvou procesní, nýbrž zároveň i smlouvou práva soukromého. Tím ocitá se autor u otázky, musí-li procesní smír vyhovovati náležitostem práva občanského, zejména vyžaduje-li nutně vzájemného povolení (§§ 779 něm. obč. z., 1380 r. a k. obč. z.), t. j. lze-li procesní účinky smíru (skončení sporu a vykonatelnost) spojovati toliko s takovou smlouvou, jež vyhovuje skutkové podstatě žádané ku pojmu smíru právem občanským, či je-li správné, dáti těmto účinkům nastati i tehdy, není-li tu skutkové podstaty žádané k pojmu smíru právem občanským, tedy zejména není-li tu vzájemného povolení (str. 79).

Spisovatel podrobuje zevrubné analysi nejprve smír soukromoprávní za tím účelem, aby zjistil, co je pro smír tento hlavním účelem, zdali zjednání jistoty právní a míru či vzájemné povolování, a dochází k názoru, že hlavním účelem je zjednání míru právního a vzájemné povolování jenom prostředkem k dosažení jeho. Smír soukromoprávní má dle autora dvě *causae*: vzájemné povolování a zjednání míru; z nich právě účel posléze zmíněný, zjednání míru, je účelem hlavním. Vzájemné povolování samo o sobě nemohlo by ospravedlniti změny majetkové způsobené plněním ve smíru ujednaným, nýbrž musí k němu přistoupiti ujednání a uskutečnění druhé *causae*, totiž jistoty právní. Tento názor spisovatel z § 779 něm. obč. z. blíže dokládá (str. 85 násl.). Poněvadž ale právě zjednání míru je jakožto *causa* smíru zákonem uznáno, dlužno je považovati za dostatečný důvod dispoice majetkové, je-li zjednání míru prvním a jediným účelem a bude-li dosaženo ústupkem jednoustranným (str. 90). Neboť vzájemné povolování není jedinou cestou k dosažení míru a jistoty právní, nýbrž toliko cestou nejjednodušší. Spisovatel ukazuje, že takovéto smlouvy, při nichž jen jedna strana ustupuje, aby si zjedнала právní mír a jistotu (*einseitige Feststellungsverträge*), jsou v životě zjevem častým, a že je proto praktickou potřebou, snaze stran v nich projevené po zjednání právního míru i jistoty vyhověti. To lze tím, že se kladou takovéto smlouvy co do účinků na roveň smíru *analogicky*. Že pak takováto *analogie* plně je odůvodněna, dokazuje zase autor zevrubně z § 779 něm. obč. z. (str. 93 násl.).

Je-li pak takováto konstrukce přípustna pro obor práva soukromého, je tím více odůvodněna pro smír procesní; neboť tytéž důvody, jež přiměly zákonodárce k tomu, aby k soudnímu uzavření smíru *civilněprávního* připojil procesní účinky (skončení sporu a vykonatelnost), platí i pro přenesení těchto účinků na smíry soudní bez vzájemného ústupku uzavřené. Důvodem tím je povaha smíru *civilněprávního*, záležející v tom, že se jím právní vztahy stran nově upravují a další spornost jich vylučuje. Jsou tedy procesní účinky smíru *civilněprávního* vlastně jen stupňováním a zmocněním účinků *civilněprávních* na poli procesním (str. 101). Není rozumného důvodu, proč by procesní zákon ještě nad to zvláštní váhu klásti měl na způsob, jakým k dohodě o nové úpravě za účelem odklizení sporu došlo, jest-li vzájemnou či jednostrannou ústupností. Stačí, že zde taková dohoda je a že s ní právo *materiální* spojuje ony účinky smíru, jejichž stupňováním a zmocněním jsou účinky procesní. Neobmezuje-li se právo *hmotné* na to, spojití i s úmluvami, jež uzavřeny byly bez vzájemného ústupku za účelem odklizení sporu, účinky smíru, není příčiny, aby bylo právo procesní úzkostlivější.

Dochází tedy autor k výsledku tomu, že i smlouvy uzavřené před soudem bez vzájemného ustoupení za účelem odklizení sporu a nové úpravy vztahů právních jsou účastny těchže účinků jako smír procesní. Ovšem ale nechce tím z pojmu smíru procesního náležitost vzájemného ustoupení vůbec škrtnouti, rozeznáváje smír procesní ve smyslu techn., jenž rovná se smíru soukromoprávnímu se vzájemným ústupkem, jednak smlouvy

určovací a zajišťovací (Feststellungs- u. Sicherungsverträge), při nichž vzájemného ústupku není. Na tyto pak rozšiřuje účinky procesního smíru jen *a n a l o g i c k y*.

Praktických důsledků ovšem tato konstrukce nemá, poněvadž ve věci samé musí se i na t. zv. určovací smlouvy vztahovati procesní účinky smíru. Význam této konstrukce autorovy je spíše jen theoretický (proti Kohlerovi a Hedemannovi), poněvadž tím není pojem smíru, jak jej stanovilo právo občanské, své povahy zbaven.

Úvahy další zabývají se otázkou, co je předmětem nové úpravy při smíru procesním a přípustným jeho obsahem (str. 104 násl.). Jako předmět nové úpravy označuje autor jenom ony sporné vztahy stran, jež jsou předmětem sporu zahájeného. Před zahájením sporu a po jeho skončení je možný jenom obyčejný smír, nikoliv ale smír procesní. Důsledkem toho není takovýto smír také titulem exekučním. To opírá autor o znění § 794 č. 1 něm. c. ř. s. („aus Vergleich, welche nach Erhebung der Klage... zur Beilegung des Rechtsstreites... abgeschlossen sind“), jakož i z § 794 č. 2, jenž propůjčuje vykonatelnost smírům uzavřeným podle § 510 něm. c. ř. s. (= § 433 rak. c. ř. s.) před soudy okresními, a je tedy povahy výmínečné. Nebyl by tedy dle autora vykonatelným smír uzavřený po podání návrhu na povolení arestu neb prozatímného opatření (před zahájením sporu o věc hlavní) nebo ve stadiu zajištění důkazu nebo po podání návrhu na udělení práva chudých, ani smír uzavřený po skončení sporu, zejména v řízení exekučním (vyjma spory během něho zahájené). Tyto vývody autorovy jsou pro obor *n a š e h o p r á v a b e z v ý z n a m n y*, poněvadž § 1, č. 5 ex. ř. prohlašuje za exek. tituly zcela všeobecně „smíry uzavřené o soukromoprávných nárocích před soudy civilními nebo trestními“. Že stanovisko našeho práva je vhodnější, netřeba zvláště odůvodňovati. Ozývají se v Německu samém, jak autor uvádí, hlasy ukazující na nevhodnost stanoviska německého zákona a usilující alespoň *a n a l o g i c k ý m* výkladem § 794, č. 1 něm. c. ř. s., potřebám života vyhověti (ovšem autor analogii takovou vylučuje). Také k dalšímu názoru autorovu, že se úmluva stran o *j e d n o t l i v ý c h b o d e c h s p o r n ý c h* nedá vtěsnati do rámce smíru procesního (str. 108), poněvadž neodklízí spor ani částečně, nelze se pro obor práva rakouského připojiti vzhledem k výslovnému ustanovení § 204, c. ř. s. („oder die Herbeiführung eines Vergleiches über einzelne Streitpunkte versuchen“). Správně zastává autor mínění, že je nepřipustný smír, v němž by se strany dohodly sice o věci hlavní, ale vyjmuly ze smíru otázku nákladů soudních, o níž by musil soud bez ohledu na uzavřený smír rozhodnouti (str. 109). Ovšem ale mám za to — proti autorovi — že mínění opačné přichází i se zněním zákona (§ 98 něm. c. ř. s. = 47 rak. c. ř. s.) v konflikt.

Smír ovšem nemusí se obmezovati jenom na nové uspořádání předmětu sporu, poněvadž mohou strany uzavříti smír i o nárocích, jež jsou sporu cizí. Autor zastává souhlasně s něm. říšským soudem názor, že jenom ony úmluvy, které přímo k odklizení sporu směřují, jsou účastny

vykonatelnosti, nikoli však ony, jež jenom příležitostně vedle úmluv k odklizení sporu směřujících se uzavírají. Názor tento nelze pro rakouské právo se všeobecným zněním § 1, č. 5 ex. ř. srovnati.

V dalším oddílu (str. 112 násl.) zkoumá autor otázku, musí-li projevy stran při smíru procesním vyhovovati zásadně jak požadavkům pro projevy vůle občanským právem stanoveným, tak i požadavkům procesním pro úkony procesní předepsaným, či jsou-li jenom požadavky práva občanského či jenom práva procesního rozhodny. Po obšírném vyvrácení oněch konstrukcí, jež spatřují ve smíru procesním dvojí skupinu samostatných, vedle sebe stojících projevů t. j. projevu materiálněprávního a dvou procesních úkonů stran, jakož i po znázornění neuspokojivých výsledků, k nimž při jednotnosti projevu vede jak výlučné používání naň práva občanského nebo zase procesního, tak i současně použití obou těchto oborů práv, i když je vedle sebe lze srovnati, dospívá autor k výsledku tomu, že dlužno ohledně každého jednotlivého bodu zvláště zkoumati, má-li naň míti platnost výlučnou právo občanské či procesní, při čemž rozhodny jsou úvahy diktované účelností výsledků takto získaných. Podle této zásady uvažuje autor v následujícím nejprve: a) poměr vůle a projevu, vliv omylu (str. 130) a dochází k výsledku, že nelze na smír procesní vztahovati zásady o právoplatnosti rozsudku nebo čistých úkonech procesních — což blíže odůvodňuje — nýbrž zásady práva hmotného. Nedostatky vůle nechce autor dáti uplatňovati zvláštní samostatnou žalobou, nýbrž souhlasně s *Köhlerem* prostým, ve formě procesní učiněným prohlášením strany ztížené, jež směřuje k obnovení sporu smírem skončeného. Důvodem pro to je mu, že by při samostatné žalobě byly dosavadní výsledky dotyčného sporu zmařeny a týž musil by úplně znova býti prováděn. Analogickému použití zásad ž. o obnovu (§ 590 něm. c. ř. s. = 540 II., 541 II. rak. c. ř. s.) brání prý úvaha, že při ž. o obnovu je zachování výsledků dosavadního řízení, pokud důvodem obnovy dotčeny nejsou, jenom nutným důsledkem materiální právní moci rozsudku obnovou dotčeného, kdežto procesní smír této moci nemá. Mínění toto, jež opírá se o to, že v právu německém je připuštěna ž. restituční jenom proti rozsudku právoplatnému (§ 578 něm. c. ř. s.), pozbývá u nás této opory, poněvadž náš zákon připouští ž. o obnovu i proti rozsudku, jenž dosud právoplatným není. Ustanovení o zachování v platnosti dosavadních výsledků řízení, pokud důvodem obnovy dotčeny nejsou, nemůže míti tedy u nás svůj původ v materiální právní moci rozsudku, nýbrž spíše v procesní oekonomii, pročez není důvodu, proč by nebylo lze zásad § 540 II. c. ř. s. na žalobu naši analogicky použiti. Výsledek tento, k němuž naše právo vede, jak už jsem ve svém spisu „Procesní úkony dle práva rakouského“ (str. 92) učil, je uspokojivější než názor autorův, poněvadž znesnadňuje zvrácení smíru a přece výsledky dosavadního řízení zachovává v platnosti, pokud důvodem žaloby dotčeny nejsou. b) přípustnost podmínek; podmínky připouští autor při procesním smíru jak suspensivní, tak resolutivní. Ohledně prvých není pochybnosti, přípustnost podmínek resolutivních do smíru snaží se autor

odůvodniti učením, že je tu situace táž, jako by byl umluven klid řízení až do splnění výminky; to by ovšem předpokládalo u nás vždy alespoň lhůtu tříměsíční (§ 168 c. ř. s.). *c) legitimaci k uzavření smíru*; tato se řídí povšechně dle práva občanského, poněvadž způsobilost procesní závisí na způsobilosti k právním činům dle práva hmotného. Vývody spisovatelovy přimykají se tudíž k něm. obč. zákonu a nemají pro nás zvláštní zajímavosti. Zajímavější je rozbor otázky, zda-li před soudy sborovými může strana sama smír uzavřítí či toliko advokát (str. 163 násl.). Autor odpovídá z dobrých důvodů, o myšlenku účelnosti opřených, k otázce kladně.

Po té následují úvahy o vlivu legitimace věcné resp. nedostatku jejího na účinnost uzavřeného smíru procesního (str. 166 násl.), k nimž se pojí rozbor otázky, může-li zcizitel věci s účinkem pro nabyvatele ve případech § 265 něm. c. ř. s. = § 234 rak. c. ř. s. uzavřítí smír, ku kteréžto otázce autor přisvědčuje (str. 175 násl.). Po té obrací se autor k ocenění významu nauky o zastoupení na konstrukci procesního smíru (str. 176 násl.), zejména uvažuje, zda-li a v jakém rozsahu mohou smír procesní s účinkem uzavřítí jednak zákonný zástupce, jednak zmocněnec procesní, a tu opět zmocněnec s plnou mocí procesní, s plnou mocí k jednotlivým úkonům procesním a s plnou mocí soukromoprávní, v sobě i plnou moc procesní zahrnující (prokura a p.). Zmínky zasluhuje, že názor autorův, dle něhož se právo zmocněnce procesního k uzavření smíru vztahuje toliko na ona ujednání a opatření, která jsou s předmětem sporu v přímé souvislosti, dochází v § 31, č. 2 rak. c. ř. s. („zum Abschlusse von Vergleichen über den Gegenstand des Rechtsstreites“) přímého výrazu. Konečně zkoumá autor v tomto oddílu otázku, jaký vliv má společenství v rozepři na legitimaci k uzavření smíru, zejména ovšem společenství nerozlučné (str. 183 násl.). Výsledky, k nimž tu dochází, sotva lze nazvati uspokojivými.

Také v oddílu pojednávajícím o formě procesního smíru setkáváme se se zajímavými výklady, na něž tu jen stručně poukázati lze. Spisovatel žádá ústní prohlášení smíru před soudem, a to před oním procesním soudem, jenž se záležitostí, o níž běží, právě zabývá. K plné účinnosti procesního smíru, zejm. k vykonatelnosti jeho, je zapotřebí protokolování jeho; ovšem nepovažuje autor toto protokolování za nutnou součást jinak platně uzavřeného smíru, takže by bez protokolování smír procesním smírem nebyl. Vliv t. zv. podmínek procesu (Processvoraussetzungen) na uzavření smíru procesního jako takových autor popírá (str. 208 násl.); pokud pak jednotlivé vady i na procesní smír vliv mají (na př. nedostatek způsobilosti býti stranou ve sporu nebo způsobilosti procesní, nenáležitě obsazení soudu a j.), nemají vlivu toho jako podmínky procesu, nýbrž jako podmínky účinného procesního úkonu nebo jako zvláštní podmínky smíru.

Ku konci tohoto oddílu uvažuje autor význam nedostatku některé z vyložených podmínek procesního smíru. Schází-li některá z podmínek procesních, je uzavření smíru procesního neplatné, schází-li některá z podmínek materielněprávních, rozeznává autor, jde-li o důvody zmatečnosti

či nařikatelnosti ve smyslu něm. občanského práva; při oněch nenastávají účinky smíru vůbec, při důvodech nařikatelnosti (Anfechtung) odstraňují se účinky smíru uplatněním důvodu nařikatelnosti.

V kapitole následující jedná se o exekuci ze smíru procesního (str. 216); mnohé zde obsažené partie souvisí s jistými zvláštnostmi exekučního řízení německého a nemají pro rakouského čtenáře valné zajímavosti, avšak i tu najdeme doklady toho, jak náš zákonodárce opatrně postupoval a mnohým sporům, jež v říší německé o tom neb onom ustanovení vznikly, vhodnou a jasnou stylisací analogických ustanovení v našem právu předešel. Tak na př. nedopouští § 367 r. a. k. ex. ř. svým zněním vůbec nijakých pochybností o tom, že účinky v něm stanovené nastávají i při projevech vůle, k jejichž učinění se strana ve smíru procesním zavázala, kdežto v Německu, kde § 894 mluví toliko o případech, kdy je dlužník „zur Abgabe einer Erklärung verurteilt“, je o tom značný spor. Zajímavé ovšem je, že autor dochází při řešení sporu tohoto k výsledku zcela opačnému, než jaký vyplývá z našeho § 367 ex. ř.

V poslední kapitole (str. 230 násl.) pojednává se o tom, v jaké formě dlužno uplatňovati nedostatek některé náležitosti procesního smíru. Autor přiklonil se k názoru, dle něhož není zapotřebí zvláštní žaloby, nýbrž pouhého obeslání odpůrce k opětnému projednání původního sporu, v němž ku smíru, o nějž běží, bylo došlo. Pro obor rakouského práva nebylo by lze k názoru tomuto přistoupiti, jak už jsem shora uvedl. Spisovatel si ovšem nevhodnost svého stanoviska nezapírá a přimlouvá se de lege ferenda za zvláštní žalobu podle analogie žaloby o obnovu.

Vývody autorovy o použití žaloby opoziční (Vollstreckungsgegenklage) §u 767 něm. c. ř. s. na procesní smír dávají nám opětně poznati přednost stylisace § 35 ex. ř.; neboť otázky autorem řešené a v Německu sporné (str. 244 násl.) lze u nás přímo ze zákona zodpověděti.

Z načrtnutého tu obsahu spisu jde, že obsah jeho je velmi bohatý. Spis vyniká důkladností i snahou, aby dopracováno se bylo samostatných výsledků i tam, kde jde o otázky již literaturou řešené; zejména snaží se autor i tam, kde přijímá názor již jiným projevený, uvésti proto vlastní důvody, při čemž jsou mu vůdcem hlediska teleologická. Jak už bylo naznačeno, je výtežek ze spisu i pro čtenáře rakouského značný, a to i tam, kde nelze s hlediskem autorovým pro obor našeho práva souhlasiti.

Hora.

Právo ústavní.

Nagy von Eöttevény Olivier, Die politischen Gegenwartsfragen Ungarns im Jahre 1912. (Sonderabdruck aus der Zeitschrift für Politik, Bd. V., Heft 4.) Berlin, 1913.

Mezi maďarské učence, kteří seznamují cizinu s právními a politickými otázkami Uher, náleží profesor košické právnické fakulty Nagy de Eöttevény.

V práci, na kterou tuto obracíme pozornost, autor informovati chce objektivním způsobem a bez předpojatosti německou veřejnost o aktuálních politických otázkách Uherska v dnešní době. Pojednává zcela stručně